

ПРАВИЛНИК

II Бр. 12632. — У од 2. јуна, 1932. год.,

о поступку код оснивања удружења трговаца и занатлија

На основу § 460 Закона о радњама од 5 новембра, 1931 године, прописује се овај Правилник о поступку код оснивања удружења трговаца и занатлија:

Чл. 1. — Текст обрасца Правила за удружења трговаца и занатлија прописан под II Бр. 9805/ у од 31 марта 1932 г. начелно је обвезан за сва удружења. Одступања од текста обрасца могу се одобрити у колико таква одступања захтевају посебне прилике појединих бановинских подручја. Измене и допуне морају пак увек бити у складности са одредбама Закона о радњама. Да ли ће се такве измене и допуне одобрити, цениће комисија која одобрава правила удружења.

Из обрасца правила ће се пак изоставити код удружења трговаца одредбе које су одређене само за удружења занатлија, а код удружења занатлија оне одредбе које су предвиђене само за удружења трговаца.

Уписнина и члански улог (чланарина) утврђују се према месним приликама и према приликама струке. Уписнина ће се одредити сразмерно чланском улогу (чланарини). Члана-

рина рачунаће се од дана одобрења правила удружења по комори, код удружења која се претварају у принудна, од дана када се претварање одобри, а код удружења, која су се претворила у принудна по § 442 ст. 1. од 1 марта 1932 год.

Чл. 2. — Да би удружења трговаца уопште могла вршити поједине задатке које им Закон о радњама ставља у дужност или да би их могла вршити што корисније, сходније и успешније, коморе ће се код оснивања или претварања удружења старати да се такви циљеви остварују оснивањем савезних организација (§ 363 З. о р.) и да по таквим предметима искључе од задатака појединих удружења и да их повере у рад само савезним организацијама. Где савезне организације не постоје коморе ће се старати и предузимати примерне мере да се оснивање савезних организација олакша и изврши што целисходније. Нарочито имаће се на тај начин отварати стручне школе и стручни курсеви, помагати и унапређивати стручна настава, организовати информациону службу и сакупљати потребни статистички подаци, приређивати конференције, састанци, предавања и изложбе, оснивати музеји и друге установе за унапређење привреде, старати за уредно регулисавање ученичких односа, оснивати хумани фондови и друге установе за помагање појединих привредника и њихових породица у невољи, старости и за случај смрти, унапређивати осигурање за случај болести, изнемоглости, старости и смрти.

Више удружења може по одобрењу бана оснивати заједнички изабрани одбор за решавање спорова између службодаваца и службопримаца из службених односа.

Чл. 3. — Код оснивања удружења узете се за правило да се удружења имају оснивати за подручје једног среза или града које ће обухватити све припаднике односне привредне гране тог подручја. Од овог правила може се одступити само ако на подручју среза нема довољан број припадника за успешан рад удружења, као и у случају кад припадници са два или више подручја општинских управних власти закључе оснивање заједничког удружења. Код оснивања удружења водиће се рачуна да најмањи број припадника за оснивање удружења буде по правилу око 100 јер је приближно овај број потребан за могућност успешног рада удружења. Од овог правила може се само изузетно одступити у оправданим случајевима с обзиром на локалне прилике и на јачину и обим рада припадника дотичног удружења. Заједничко удружење за град и околишни срез осниваће се у сваком случају када је град који има значај опште управне власти првог степена седиште околишног среза. Од тога изузима се град Београд.

Кад се оснивају удружења за више срезова или за град и срез или за град и више срезова наслов удружења прилагодиће се увек подручју за које је удружење основано.

Седиште удружења мора бити у седишту опште управне власти првог степена, изузев случај чл. 7. ст. 2 овог Правилника. Ако се

споје два или више срезова у једно удружење, одлучиће комора где ће бити седиште удружења, ако о томе постоји спор.

Чл. 4. — Оснивање удружења за струке споменуте у § 357 Закона о радњама факултативног је карактера и остављено је оцени коморе, да ли их треба оснивати. Оснивање биће увек зависно од одобрења коморе. Стручна удружења за поједине трговачке струке треба у начелу одобравати само за подручја градова са више од 30.000 становника као и за градове у којима је седиште банске управе, односно у Београду. Комора има код одобрења водити рачуна, да се оснивањем стручних удружења не ослабљују прекомерно колективна удружења на уштрб њиховог правилног функционисања.

Изузетци од става 1 могу се чинити за струке које су у народнопривредном погледу од нарочите важности, као на пр. извозници, или имају с обзиром на начин рада посебан карактер, као на пр. угоститељске радње, радње за редован превоз путника и робе моторним колима и радње које потпадају под удружења трговаца, а немају изразити карактер трговачке радње и нуде претежно услуге или личне чинидбе (Т. 16 до 20, 24, 27, 28 до 30 став 1 § 60 Закона о радњама). Све врсте угоститељских радња (§ 76 ст. 1. т. 1 до 9) чине једну јединствену струку, али свака врста радња може имати у удружењу своју секцију. Само ако је број појединих врста радња знатан, могу се и у великим градовима оснивати удружења за више сродних грана ове струке.

У случајевима споменутим у предњем ставу треба оснивање удружења начелно одобравати за подручје среза или више срезова, а за целу бановину само изузетно, ако прилике или привредни интереси траже. За целу бановину могу се пак оснивати поменута удружења само уколико се подручје бановине подудара са подручјем коморе. Ако бановина има више коморских подручја, поменута удружења не могу прелазити границе свога коморског подручја. Уколико би се коморско подручје доношењем уредбе о организацији привредних комора променило, имају се након извршити исправке у подручјима удружења. Удружења за више коморских подручја у границама једне бановине могу се одобрити само ако целисходност и посебни обзир нарочито налажу да се оснују таква удружења. Правила таквих удружења одобрава комора у чијем подручју је седиште удружења, али она је дужна да се претходно споразумева са коморама на чија ће се подручја распростирати удружења, да ли се и на какав начин се такво удружење има основати. Код тога може се тражити да се у појединим важнијим местима подручја комора оснују повереништва удружења. У коме коморском подручју ће у оваквим случајевима бити седиште удружења, биће меродаван споразум припадника удружења а ако се такав споразум не може постићи, околност у коме се подручју налази већина припадника удружења.

Чл. 5. — Код оснивања удружења из § 356 (2) узеће се за правило да се дотична

удружења имају основати за подручје једне бановине. Изузетно за поједине од тих струка које су нарочито везане за рад врховно државне управе може се одобрити оснивање заједничког удружења за Дунавску бановину и за подручје Управе града Београда са седиштем у Београду ако већина припадника дотичне струке из Дунавске бановине изјави свој писмени пристанак на то. Исто тако може се изузетно одобрити да поједине од тих струка чији је рад нарочито везан за рад банске управе оснују заједничка удружења за Дунавску бановину и за подручје Управе града Београда са седиштем у Новом Саду, ако већина припадника дотичне струке на подручју Управе града Београда писмено на то пристане.

Удружења банкарских предузећа, обухватајући и штедионице (регулативне), и осигуравајућа предузећа могу се оснивати заједно, у ком случају треба предвидети потребне посебне секције. Ако на подручју једне бановине нема довољан број поменутих предузећа, она ће потпадати под удружење које је по струци најсходније, а ако таквог удружења нема под опште удружење односног подручја. Кредитне задруге (штедионице) основане на основу прописа о задругама, неће спадати у споменуто удружење.

За грађевинске и електротехничке радње могу се оснивати заједничка бановинска удружења са потребним секцијама за струке поменуте у §§ 36 ст. 1 т. 1 и 2 и 51 Закона о радњама, али свака категорија од поменутих струка може и засебно основати своје удружење. Електротехничари могу се и са електроинсталатерима удружити у заједничко удру-

жење, ако сами припадници или прилике то захтевају.

Електроинсталатери по § 53 Закона о радњама могу основати и засебна удружења, али могу основати и заједничко удружење и са имаоцима грађевинских радња по т. 3 ст. 1 § 36 Закона о радњама са секцијама за сваку струку. Исто тако могу и имаоци ових грађевинских радња основати своје посебно удружење. У колико комора нађе да се не могу основати оваква удружења, имаоци електротехничких радња по § 53 као и имаоци грађевинских радња по § 36 ст. 1 т. 3 спадаће у општа занатлијска удружења према седишту радње.

Отпремници могу основати заједничко удружење са царинским посредницима, али обе струке могу основати и своје посебно удружење. Уколико прилике налажу, могу царински посредници основати удружење и са лицима која приватне странке заступају пред управним властима.

Код решавања питања да ли напред поменута специјална удружења треба оснивати, узимаће комора у обзир и у оцену околност, да ли има довољан број припадника, да би се финансијски обезбедио рад удружења и да ли удружење може дати гаранцију за успешни рад.

Оснивање удружења из § 356 ст. 2 може комора предузимати на тражење најмање половине свих припадника односних струка.

Чл. 6. — За припадност у удружење менаџерско је овлашћење или дозвола која је имаоцу радње издата у смислу § 96 Закона

о радњама. Неће бити чланови удружења самостални малопродавци дуванских прерађевина и монополисаних предмета, који су на основу одредбе става 4 § 1 Закона о радњама изузети Уредбом Министра финансија од 15 априла 1932 год. Бр. 15.634/1 и имаоци радње без сталног пословног места (§ 176 З. о. р.). Задруге којима је издата дозвола у смислу § 61 став 5 а које у смислу одредбе § 1 став 3 не потпадају под Закон о радњама нису дужне припадати удружењима. Све задруге за које важи одредба § 1 ст. 3 као имаоци радња из т. 4, 5 и 6 § 1 Закона о радњама могу бити чланови удружења само својим пристанком.

Чл. 7. — У удружења трговаца спадаће, уколико се за њих не оснују посебна стручна удружења, радње побројане у § 60 ст. 1 под т. 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, а у удружења занатлија радње под т. 4 и радње под т. 32 ст. 1 § 60 уколико ове радње немају индустријски карактер, као и радње из т. 34, 35 и 36 ст. 1 § 60 Закона о радњама.

Под удружења трговаца спадаће и друге радње које се не баве трговином у ужем смислу а које према начину и организацији рада могу имати карактер трговачке радње као, на пр. купатила, возари итд.

Под удружења занатлија спадаће, радње које имају карактер производне радње а нису побројане у § 23 као занатске радње, као на пр. планографи, решетари, ситари, угађачи клавира, чистачи, произвођачи сода воде, пуцалица (кракера) и других безалкохолних пи-

ћа, производња алкохола, жестоких пића и квасца (панчери), производња ликера, воћних сокова, пржионе кафе, производња сурогата од кафе, сирари, производња оцта (сирћета), трикотажа, плетење чарапа, плетење и уковрчавање сирове коњске длаке, везиљске радње, израда цртежа за ручне радове, израда чипака и застора, израда абажура, чохаши, кончари, производња кравата (машна), прање и глачање рубља, производња сувог теста, производња павила, израда асура, циглари и црепари, градња чмаца и других пловних објеката, израда собосликарских шаблона, производња жбуке, емаља и глазуре, поправљање гумене робе, производња дечијих играчака, производња разних хемикалија (мастила, карбонпапира, боја, печатног воска, гумирабике, пирожена, лакова, лаковог уља и слично), израда уља и масти за паркетe и обућу, израда асфалта од катранских и других предмета, производња муштарде, производња уља из коштица, шарлаганције, производња предмета од жице, као чавли, бруквице, жична ужета итд., израда лустера, самарције, производња ланаца, бичари, брдари, производња креде, израда мидера и појасева, нанулцијска радња, производња врећа, производња креча (вапна), производња гипса, метли, папирне конфекције (кеса и коверата од хартије итд.), производња лепенке и картонаже, пилане, пилење моторном пилом, бисерџијска радња, ваљарска радња, вуновлачарска радња, вештачко крпљење тканина, израда жалузија, израда играћих карата, каменоломарска радња, копање и вађење песка и шљунка, инсталација стројева, постављање муњовода, декоративне радње (декоративни архитекти), масери, педикери.

Уколико ће се, сем радња по ставу трећем, појавити још каква друга радња са производним карактером, а рад не спада у индустријску радњу у смислу § 32 Закона о радњама, таква радња уврстиће се исто тако у удружење занатлија.

Чл. 8. — Код претварања постојећих удружења у принудна удружења у смислу § 442. З. о. р. водиће се рачуна о њиховој животној способности и оценити гаранције за њихов успешан рад. Постојећа принудна и не-принудна удружења, уколико она због малог броја припадника не могу да дају гаранцију за успешан рад, спајаће се у једно удружење, а у досадашњим седиштима укинутих удружења поставиће се повереништва.

Уколико се на подручју једног среза претвори више постојећих удружења у принудна, новим ће удружењима комора одредити територијално подручје. Чланство у удружењу имаће се строго регулисати према одобреном подручју тако, да нико не може више бити члан у другом удружењу него у оном на чијем подручју обавља радњу. Свима удружењима на подручју једног среза припадаће једнака права и дужности према Закону о радњама.

Удружења у седиштима општинских управних власти првог степена претвориће се у удружења за срез, ако на подручју среза нема другог удружења, које би имало услове за претварање. Ако има, сем у седишту среза, и на којем другом месту у границама среза које принудно удружење, у смислу одредаба § 442 Закона о радњама, са условима за претва-

рање у принудно удружење, комора ће поделити подручје среза према приликама и сваком претвореном удружењу одредити тачно подручје.

Ако на подручју опште управне власти првог степена постоји више непринудних удружења која немају услова за претварање, удружење које се налази у седишту опште управне власти претвориће се у принудно удружење.

Чл. 9. — Постојећа принудна удружења која постоје за подручје опште управне власти првог степена или за извесно подручје у границама ове власти извршиће једноставно саображење правила одредбама Закона о радњама и за њих није потребно да се због проширења територијалне надлежности поставе оснивачки одбори. У претвореном удружењу могу бити чланови само лица која по прописима Закона о радњама морају односно могу бити чланови удружења.

Исто тако могу саобразити у прописаном року своја правила и заједничка удружења трговаца, која се у смислу § 442 претварају у принудна удружења, а постоје за подручје опште управне власти првог степена.

Ако се у смислу одредаба чл. 8 од више постојећих удружења само једно претвара у принудно ово ће удружење скупштину која решава о саображењу правила позвати и чланове других удружења, која су се изјавила да ће припасти таквом удружењу. Уколико изјава о припадању од њихове стране није дата, онда ће удружење извршити саображење правила без учешћа поменутих удружења.

Чл. 10. — Непринудна стручна удружења која постоје за подручје опште управне власти првог степена могу се претварати у принудна уколико постоји гаранција за успешан рад и ако постоје околности изложене у члану 4. Код претварања стручних удружења за подручја која прелазе границе подручја опште управне власти првог степена у чијем се седишту налазе може се извршити само уколико се не противи начелима изложеним у члану 4.

Чл. 11. — Постојећим непринудним стручним удружењима занатлија основаним на основу ранијег закона о радњама и зак. чл. XVII: 1884 не припада право на претварање у принудна удружења, јер закон не предвиђа могућност за оснивање стручних занатлијских удружења. Уколико се таква удружења могу у смислу § 356 (2) оснивати, а таква удружења постоје, могу се иста у смислу § 442 (3) претварати у принудна само ако удружење има могућност за животну способност и даје гаранцију за успешан рад.

Чл. 12. — Претварање удружења која прелазе границу опште управне власти првог степена или границе подручја за које се има удружење оснивати, у удружења за срез или град, не може се извршити.

Чл. 13. — Сва имовина и све обавезе удружења које се претвара у принудно удружење прелазиће на принудно удружење.

Имовина непринудних удружења која престају постојати као непринудно удружење а не претварају се у принудно удружење, моћи ће се такође предати принудном удружењу, ако престало удружење то закључи. Таква имовина моћи ће се употребити искључиво за циљеве одређене од престалог удружења, а нарочито за унапређење привреде на подручју престалог удружења.

Чл. 14. — Коморе ће одмах приступити организацији принудних удружења за цело своје подручје и њихову организацију што пре извршити. Исто тако ће оне одмах извршити и претварање постојећих удружења у принудна (§ 442 З. о. р.).

Уколико коморе нису до сада поставиле оснивачке одборе у смислу § 364 З. о. р., коморе ће их одмах поставити. Постављење оснивачких одбора није потребно у случајевима кад постоје законски услови да се постојећа принудна или непринудна удружења претварају у принудна по Закону о радњама.

Постављење оснивачког одбора може се извршити и на тај начин, што ће комора све припаднике трговачке односно занатске струке сазвати на скупштину са тачно означеним дневним редом. Сазивање скупштине може се вршити и интервенцијом државне власти. Колики ће се број чланова оснивачког одбора изабрати, одредиће комора према приликама подручја за које се удружење оснива. Комора ће дејствовати, да у одбор уђу угледна и поуздана лица која самостално и овлашћено обављају коју радњу на односном подручју, а

стараће се да у оснивачком одбору буду бар са једним делегатом заступане постојеће месне трговачке односно занатске организације. Оснивачки одбор ће се пошто буде постављен, одмах конституисати и изабрати између себе претседника, потпретседника и секретара.

Чл. 15. — Постојећа удружења одржаће своју скупштину по досадашњим правилима на којој ће решити да се претворе у принудно удружење. На истој скупштини ће усвојити и правила принудног удружења према прописаном обрасцу. Управни и Надзорни одбор као и евентуални други одбори који ће иста скупштина изабрати постаће органи новог удружења и водиће послове удружења до скупштине која ће се сазвати и одржати по прописима нових правила.

Чл. 16. — Уколико су правила удружења одобрена пре објаве овог Правилника, а косе се са одредбама овог Правилника или са одредбама узорних правила од 31 марта 1932 II Бр. 9805/у комора ће извршити потребне исправке по званичној дужности.

Чл. 17. — Овај Правилник добија обавезну снагу од дана обнародовања у „Службеним новинама.”

Службене новине Бр. 135.-LXII од 16. јуна, 1932. год.